

Natur
text
Åke Rhudin
bild
Jan Kotka

Våren kommer också inomhus

Det är vår nu. Även om det tvekar och velar, som vanligt, drar den sig tillslut ändå fram ur vintersmutsen. Kanske tar den bara sats, när den dröjer. Eller är det vår egen längtan som gör tiden lång. Egentligen nöjer vi oss inte helt förrän tussilagon mött upp vid vägkanten, blåsippan ur fjolårslövet eller kattfoten på sälkvisten. Eller föralldel: själva vårluften.

Våren kommer också inomhus. Till mig kom den en morron med en fluga, som legat mellan glastrutorna i köksfönstret sedan slutet av november. Hon låg där som död i fyra månader, tills vårsolen började peta på henne. Hur hon kom ur sitt vinterviste är mig lika gåtfullt som att hon överhuvudtaget finns. Men ute är hon, fast jag inte kan upptäcka ens en millimeterpassage i fönsterkopplingen. Dock kom hon ju en gång dit.

Fruktlöst svärmeri

I morse satt hon och festade i ostbrickan. En italiensk provolone, från Hötorgshallens osthörna, är nog ingen dålig primör för en fluga, heller. Desserten tog hon i sockerskålen.

Jag vet inte varför jag inte fläktade bort henne från matbordet. Det hade väl något med våren att göra. Det också. Nu sitter jag mest och lyssnar till hennes ensamma surrsång och luras till en förförisk doft av hängmattssommar i näsan. Lyckligen förträngande hur som jag just ur hängmattan i somras, och alla somrar jag minns, fänigt och fäfängt, kutat runt med flugsmäl-lor och tidningsrullar efter varje liten fluguschling som lågsnif-fat över min välmåga, eller snyltat vid måltiderna.

Kanske är det för att hon är så ensam i vårvakten som man ömkar henne. Kanske unnar man henne ett stillsamt svärmeri i värmen på fönsterglas, när hon ändock vaknat till sitt liv igen. Kanske tror vi att hon, som vi, känner våryran i kroppen mot ett sällsamt möte i världen utanför.

Det skall vi inte göra. Allt har redan skett: sperman fick hon någon gång i höstas, utan vare sig särskilda uppvaktningar, sällsamheter eller bröllopsbestyr.

Det som sker bland småkrypen, sker som regel sekundsnavt, nästan omärkligt. Sperman har sovit med henne mellan fönster-glasen hela vintern och kommer att göra sitt utan att hon sådär personligen blandar sig i förloppen. Utom att hon dör när det hela är över.

Ett farligt djur

Vi bör nog inte vara alltför sentimentala när vi funderar över hennes korta livsöde. Det finns bevis för att husflugan kan sprida ett fyrtital infektionssjukdomar, bland annat tyfus, dysenteri och tuberkulos. Miljoner bakterier lever i och på en enda fluga, och blir naturligtvis kvar i myriader där den klivit omkring på ostar och sovande ansikten i sin ständiga näringsgång.

Bordsskicket är dessutom helt bedrövt. Flugan saknar tänder och egentliga mundelar och kan sålunda inte tugga på ostbiten. Hon suger. Och eftersom det inte går att suga i sig en ostbit utan vidare, ens för en fluga, gör hon något mycket vanligt inom insektsvärlden, och tämligen oaptitligt för alla som inte är insekter: hon spottar i maten!

Flugan spottar på den matbit hon kommit över. Sedan klafsar hon omkring i loskan med sina klibbiga fötter tills där bildats en halvflytande gegga, som hon sörplar i sig genom sugsnabeln.

Som om det inte skulle räcka med snaskigheter spyr hon stundom upp något av sitt tarminnehåll. Medan hon äter! Kanske för att i likhet med de gamla romarna bereda plats för en ny taffel. Smaskens!

Det blir bakterier det! I flugans fotspår.

Nativiteten något för Guinness

Den lilla flugans surrande ensamhet skall man heller inte alltför mycket beklaga: när hon inte äter föder hon barn. Med besked

skulle man vilja säga. Man räknar med 12–15 generationer under ett sommarhalvår. På våra breddgrader. I tropikerna tre- och fyrdubbelt. Varje generation behöver 14 dagar på sig för att bli flugor, och sätta igång en egen produktion. Och eftersom minimum ligger på omkring 120 ägg per havandeskap blir det hisnande siffror. Det går att räkna ut att en enda flugas sammanlagda avkomma under ett sommarhalvår skulle täcka hela Afrikas yta, om man placerar flugorna en efter en bredvid varann.

Men det skall vi kanske inte göra. Där finns nog redan tillräckligt med flugor.

Jag gör heller inget ingrepp på den här flugan, även om jag därmed skulle hindra några miljarder flugor att bli flugor. Jag sitter vid köksbordet och lyss till dess sommarsång. Och drömmer mig fram ett par månader.

Så får jag ta itu med problemet då. I hängmattan, köket och sovrummet. •